

EFSA - THE EUROPEAN FOOD SAFETY AUTHORITY

Havranek¹, T.

Hrvatski sabor je donio odluku o proglašenju Zakona o hrani koji je stupio na snagu 1. kolovoza 2003. godine. Članci 91 – 100 ovog Zakona odnose se na Hrvatsku agenciju za hranu.

Zakon o hrani donesen je u skladu s načelom usklađivanja s europskim zakonodavstvom što olakšava uključivanje hrvatskog gospodarstva na europsko i svjetsko tržište. Primjena tog načela omogućuje ispunjavanje obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (članak 73) koji je Republika Hrvatska potpisala s Europskom unijom.

EUROPSKO TIJELO ZA SIGURNOST HRANE

Propis kojim se u Europskoj zajednici postavljaju temeljna načela i zahtjevi zakona o hrani i uspostava Europskog tijela za sigurnost hrane (European Food Safety Authority) usvojen je 28. siječnja 2002. godine. Kao što je postavljeno u Propisu (Regulation 178/2002/EC) najbitniji zadatak ovog tijela je osiguranje neovisnoga znanstvenog mišljenja, potpora i uspostava mreže za suradnju s takvim tijelima u državama članicama. Ovo tijelo će procjenjivati rizike koji su u vezi s prehrambenim lancem i javnosti će davati obavijesti o riziku.

EFSA ima šest glavnih zadataka:

1. da na zahtjev Povjerenstva, Europskog parlamenta i država članica osigura neovisno znanstveno mišljenje o sigurnosti hrane i drugih pitanja koja su u vezi s hranom kao što su dobrobit i zdravlje životinja, zdravlje biljaka, GMO-i i prehrana, kao osnovu za odluke upravljanja rizikom;
2. daje mišljenje o tehničkim pitanjima kao potpora politici razvoja i zakonodavstva koje se odnosi na prehrambeni lanac;
3. skupljanje i analiza podataka o načinu ishrane, izloženosti i druge obavijesti koje se odnose na

bilo koji mogući rizik koji je potrebno pratiti u prehrambenom lancu u Europskoj zajednici

4. prepoznavanje i rano upozoravanje na nadolazeće rizike
5. potpora Povjerenstvu u slučaju krize
6. obavješćivanje javnosti o svim pitanjima za koje je nadležna.

EFSA se sastoji od četiri odvojena dijela:

- Management Board - Upravno vijeće
- Executive Director - Izvršni direktor
- Advisory Forum - Savjetodavno vijeće
- Co-ordinating Scientific Committee and eight scientific panels - Znanstveno vijeće i osam znanstvenih pododbora

Upravno vijeće utvrđuje proračun EFSA-e, radne programe i prati njihovo ostvarivanje. Imenuje članove znanstvenog odbora, pododbora, članove administracije i osoblja za komunikaciju.

Izvršni direktor je Geoffrey Podget, prijašnji ravnatelj Agencije za standardizaciju hrane, Velika Britanija (UK's Food Standard Agency). Imenovan je direktorom u prosincu 2002. godine za razdoblje od pet godina. Upravlja EFSA-om i imenuje tehničko, znanstveno, administrativno i osoblje za komunikaciju.

Savjetodavno vijeće sačinjavaju predstavnici nacionalnih agencija za hranu država članica, ako ona postoji, ili nacionalnih dužnosnika zaduženih za pitanja sigurnosti hrane. Pomaže izvršnom direktoru i nastoji poboljšati koordinaciju i komunikaciju među državama članicama koje se često bave s istim pitanjima sigurnosti hrane na nacionalnoj razini.

Znanstveno vijeće i osam znanstvenih pododbora pomažu EFSA neovisnim znanstvenim i tehničkim mišljenjima pri provedbi procjene rizika.

¹Mr.sc. Tea Havranek, dipl. ing., Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, Ul. grada Vukovara 78, Zagreb

- Osnovat će se osam znanstvenih pododbora:
- pododbor za aditive, poboljšivače i materijale u dodiru s namirnicama
 - pododbor za aditive i proizvode ili tvari koje se upotrebljavaju za ishranu životinja
 - pododbor za zdravlje biljaka, proizvode za zaštitu biljaka i njihove zaostatke
 - pododbor za genetički modificirane organizme
 - pododbor za dijetetske proizvode, prehranu i alergije
 - pododbor za biološke opasnosti (uključujući i slučajeve TSE/BSE)
 - pododbor za kontaminante u prehrambenom lancu
 - pododbor za zdravlje i dobrobit životinja

Znanstveno vijeće odgovara za koordinaciju koja je potrebna da bi se osiguralo podudaranje znanstvenog mišljenja u različitim skupinama. Ono će se sastojati od voditelja znanstvenih pododbora i šest neovisnih stručnjaka koji nisu članovi ni jednog od navedenih pododbora.

Izričiti je zadatak EFSA-e da pazi i prepoznaje moguće izvore proturječnih znanstvenih mišljenja. U slučaju da EFSA prepozna moguće proturječnosti, mora osigurati da sve informacije koje se odnose na taj slučaj budu dostavljene svima kojih se to mišljenje tiče. Proturječnost se mora riješiti na taj način da se usvoje najprikladnije mjere.

EFSA je neovisno tijelo s autonomnim pravima organizacije i obavešćivanja. Članovi upravljačkog vijeća, savjetodavnog vijeća i znanstvenih pododbora moraju djelovati neovisno. U tu svrhu oni svake godine potpisuju izjavu o obvezi i izjavu o sukobu interesa.

EFSA ima odvojeni zakonodavni entitet, neovisan o drugim institucijama zajednice. To znači da izvršni direktor nije odgovoran povjerenstvu ili drugim institucijama zajednice, ili nacionalnim, već samo Upravnom vijeću. Odgovornost za odluke upravljanja rizikom, predlaganje i usvajanje zakona i kontrola ostaje u politički odgovornim institucijama kao što je to utvrđeno u Ugovoru o osnivanju Europske zajednice iz prosinca 2002. godine (Treaty establishing European Community, Official Journal, December 2002).

Ovlasti EFSA-e su široke. EFSA pokriva sva pitanja koja se tiču prehrambenog lanca i ima izrav-

Racionalizacija u svakoj točki

Internacionalni
seminarski tjedan s
težištem na
praćenju podrijetla

12. – 15. srpnja 2004.
CSB-SYSTEM
D-Geilenkirchen

Softver za poduzeća, specijaliziran za pojedine struke

s integriranim praćenjem podrijetla
prema EU UREDBI 178/2002

Smanjite drastično svoje troškove
EOP-kompletnim rješenjem s inte-
griranim logističkim konceptima za

- Klanje & rasijecanje
- Meso & kobasičarski proizvodi
- Perad & divljač
- Riba & delikatese

Odlučite se sada za osiguranu
budućnost svog poduzeća!

Mi smo tu za Vas:

CSB-SYSTEM
INTERNATIONAL

CSB-SYSTEM AUSTRIA GmbH, A-1120 Beč
Tel: +43 (0)1 8158283, Faks: +43 (0)1 8158283-25
office@csb.at, www.csb-system.com

ni i neizravni učinak na sigurnost hrane uključujući zdravlje biljaka i zdravlje i dobrobit životinja. Također osigurava znanstveno mišljenje u svim slučajevima koji se tiču genetički modificiranih organizama zbog znanstvene dosljednosti.

PROCJENJIVANJE RIZIKA I OBAVJEŠĆIVANJE JAVNOST

Glavna obveza EFSA-e je osiguranje neovisnoga znanstvenog mišljenja o svemu što izravno ili neizravno utječe na sigurnost hrane. EFSA također daje mišljenje o genetički modificiranim organizmima koji nisu namijenjeni ljudskoj prehrani i životinjskoj ishrani, i o određenim vidovima prehrane.

Dok EFSA daje Europskom povjerenstvu procjene proizvoda, tvari, procesa i stanja, Povjerenstvo

predlaže mjere koje treba poduzeti.

U slučajevima kada je neophodno prosljediti informaciju javnosti, EFSA ima presudnu ulogu. EFSA će uz pomoć nacionalnih predstavnika iz Savjetodavnog vijeća potrošačima na razumljiv način objasniti svaki slučaj i rizik koji iz njega proistječe.

U EFSI je trenutno zaposleno 250 osoba tako da će do kraja 2004. godine raditi punim kapacitetom. Uspostavljeno je Savjetodavno vijeće koje se sastoji od predstavnika država članica kao i promatrača iz novih država kandidata pristupnica.

EFSA ima proračun od oko 40 milijuna EUR. Navedena sredstva će osiguravati Zajednica na prijedlog Povjerenstva nakon što proračun odobri Vijeće i Europski parlament. ■

CILJEVI, SVRHA I PRVI REZULTATI HRVATSKOG SUSTAVA ŽURNOG OBAVJEŠTAVANJA

Katalenić¹, M.

SAŽETAK

Hrvatski zakon o hrani objavljen 18.7. 2003. godine slijedi osnovna načela EU zakona o hrani. EU zakon o hrani stvorio je pretpostavke novom jedinstvenom pristupu zdravstvenoj ispravnosti hrane i hrane za životinje, kao i primjeni sustava žurnog obavješćivanja.

Uspostava Žurnog sustava obavješćivanja za hranu i hranu za životinje je prema čl. 92 Zakona o hrani, zadaća Agencije za hranu, no kako je Agencija u nastajanju, nužno je napraviti predradnje kojima se olakšava njezino djelovanje. Posebno je važno da se sustav počne oblikovati i prije početka punog rada Agencije, jer su dobro poznati svi oni koji se bave hranom i stočnom hranom na području Hrvatske. Osnova svega je brzo i učinkovito

djelovanje kada je hrana ili hrana za životinje stavljena u promet s osnovanom sumnjom ili sigurnom potvrdom da može ugroziti ljudsko zdravlje i naći put do prehrambenog lanca.

U prvim koracima djelovanja Žurnog sustava obavješćivanja za hranu i hranu za životinje prihvaćeno je sa zadovoljstvom djelovanje takvog sustava i uspostavljanje Mreže.

Za ozbiljnije i učinkovitije djelovanje potrebna je potpuna i bezrezervna suradnja svih institucija i sudionika u Mreži. To će sigurno rezultirati dobrom zaštitom zdravlja ljudi, jasnim uvidom u kvalitetu onoga što se nudi potrošačima kao i uklanjanjem s tržišta zdravstveno neispravne hrane.

Ključne riječi: hrvatski sustav žurnog obavješćivanja, zdravstvena ispravnost, rizik

¹ Mr.sc. Marijan Katalenić, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Rockefellerova 7, Zagreb